עין משפט נר מצוה

א א ב ג מיי' פ"ג מהלי' שבת הלכה ד ה סמג לאוין סה טושע"ח ס"ח סי' רנג סעיף ג:

מוסף רש"י

לגיטי נשים. דקיימא לן (גיטין כ.) המגיה גט מחיקה לאדון גרע שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם, אי משום דאין מגרין לקיימו אלא משום דאין בקיאין לשמה, והמגיה מאדון ישראל אינו גרע לפי שבקיאין לשמה ועולי רגלים מגיהין להכיר תחימת עדים לקיימו, ואמרינן התם (ו.) בכל אדון ישראל לגיטין, לפי שכן כתוב תורה ובקיאין לשמה וכני ישיבה מגיהין ליכך ולגמרא משם קורה מכל מקומות, ובירושלמי סמוך לגבל ואינו כני תורה כמאמרינן (שבת דרין קט.) מלי בירושלמי, כור שספו את מימיו ולא נשתייר בו כלום, והמגיה משם גרע שיאמר, אבל עכשיו נתחלף שמם, אלמן המגיה מכבל גרע שיאמר ומגיהים אין בירושלמי (שיבה לד.)

הדרן עלך במה מדליקין

בן דרוסאי. לפנים היה יתכבל כיעולי שלם (לעיל כ.) ואיכל כל דבר המכובל קלת (ע"ז לח.).

תוס' ישנים

א) ולא נלה לומר דתנא רישא דאפילו בחול אין מחזירין ב"ש כדמשמע עד שיגרוף ופיפא קתני דאפילו בשבת מחזירין ל"ה כדמשמע עולין דבלאו תרי בנא סברת הוא דבתרוייהו פליגי דהא לי לשהות תנן ליכא אלא אד בשת בשחזרה ומסברא אמר דאי משום ב"ה תני סיפא לא ה"ל למיתני דברי בית שמאי:

ב) ומיהו רש"י פי' בגמרא מחזירין אפילו בשבת לחמרת דגרמה דאין דעתו להחזיר ונשלה הטמנה אבל גלילה אין נראה כן:

רבינו חננאל

פרק שלישי

בירה שהסיקוה בקש ובגבבא וכו'. בירה זו היא מקום שפיתת ב' קדרות. איבעיא להו הא דתנינן לא יתן עד שיגרוף או עד שיתן האפר על גבי נחלים, נתינה זו ב"ש [הרא] וקמ"ל דאסור לשהות ע"ג בירה אא"כ [נ"א: אלא אם היא] גרופה וקטומה, או דילמא נתינה זו החזרת הקדירה היא בשבת, וקמ"ל דאסור להחזיר אלא ע"ג בירה קטומה או גרופה אבל לשהות מותר, ומתניתין מני תנניה היא דתניא כל שהוא כמאכל בן דרוסאי מותר לשהותו על גבי בירה אע"פ שאינה גרופה או קטומה.

לו: במה מדליקין פרק שני שבת

נפקא מינה לגיטי נשים. מה שפי' בקונטרס לענין שינה שם עירו ושם עירה אין נראה לרש"ל דבכל הוא שם מדינה ולא שם העיר כדאמר בפרק עשרה יוחסין (קידושין דף עח.) כל הארלות עיסה לארץ ישראל ולארץ ישראל עיסה לבבל וקאמר שמי התם [1] עד היכן היא בבל ולא אשכחן שום דוכתא עיר שמה בבל אלא מדינה היא ואין כותבין שם מדינה בגט:

הדרן עלך במה מדליקין

בירה שהסיקוה בקש ובגבבא. נראה לר"י דקש הייט זנבות השבולים שנשאר בשדה הנקרא אשטובל"א בלעז ואבן הוא הנקלר עם השבולת דהכי משמע לקמן בפרק שואל (לקמן דף קנ:) דקאמר בשלמא קש משכחת לה במתובר אלא אבן היכי משכחת לה ומסיק בתבנא סריא והא דאמר בריש המקבל (בבא מציעא דף קנ.) גבי מקום שנהגו לקלור אינו ראוי לעקור משום דאמר ניחא לי דתיתבן אדעתי הוה ליה למימר דתיתקש דהשאר בקרקע נקרא קש כדפירש רש"י אלא משום דתיתבן משמע טפי לשון זיבול נקט ליה [2]: **לא** יתן עד שיגרוף. פירש בקונטרס משום תוספת הבל ואין נראה לר"י דאפילו גרופה וקטומה היא מוספת הבל יותר מכמה דברים השניין בבמה טומנין ועוד דתנייה שרי להשהות אף כשאינה גרופה ולא אמרו מוסיף הבל אלא דוקא בהטמנה אבל להשהות שרי וכשאינה גרופה אסרי רבנן דתנייה משום דילמא אתי לאתחויי:

חמין ותבשיל. נראה לר"י דסתם חמין ותבשיל הייטו אפי' לא בשיל כל צרכו אלא כמאכל בן דרוסאי דהא כי מוקי מתניתין להחזיר תנן הוי מתניתין כתנייה דשרי חמין ותבשיל להשהות על גבי כירה אפילו כשאינה גרופה אפילו לא בשיל כל צרכו ולא כרבנן ואמאי ודילמא מתניתין אפילו כרבנן ומתני' בחמין ותבשיל שנתבשלו כל צרכן דמודו רבנן דמשהין ע"ג כירה שאינה גרופה וקטומה אלא ודאי משום דסתם חמין ותבשיל כמאכל בן דרוסאי נמי בשיל כל צרכו כדמוכח בסוף שמעתין (דף לח.) גבי קשיא דרבי מאיר אדרבי מאיר אע"פ שיש לדחות ושם אפרש בע"ה ואפילו אי סתם חמין ותבשיל לא הוה בשיל כל צרכו צריך לומר הא דאסרי בית שמאי להחזיר היינו אפילו חמין שהוחמו כל צרכן וכן לבית הלל בשאינה גרופה מדקאמר בגמרא (דף לח:) ואף רבי אושעיא סבר מחזירין אפילו בשבת דאמר רבי אושעיא פעם אחת כו' והעלנו לו קומקומוס של חמין ומזגנו לו את הכוס והחזרנוהו למקומו ואי לא אסרי בהוחמו כל צרכן מגא ליה דמחזירין אפילו בשבת דילמא הוחם כל צורכו הוה ואם תאמר ואם סתם חמין ותבשיל הוי בין בשיל כל צרכו בין לא בשיל אם כן סברי בית שמאי מצטמק ויפה לו אסור כיון דאסיר תבשיל שבשל כל צרכו ואם כן היכי שרי חמין שלא הוחמו כל צרכן והא יפה לו הוא ואור"י דודאי תבשיל אסרי בית שמאי משום דלעולם יפה לו אע"ג דנתבשל כל צרכו אבל חמין שאין יפה להם אלא עד כדי צרכן אבל מכאן ואילך רע להן דמוכח לקמן לא אסרי בית שמאי דליכא למיגזר שמא יתחה דבלא חיתוי יוחמו כל צרכן: **וב"ה** אומרים אף מחזירין. אפילו בשבת מחזירין [3] דתאמר בגמרא ולשון טוטלין נמי משמע דבשבת מיירי דבחול לא הוה צריך למיתני טוטלין ולמאן דאסר להחזיר אסר אפילו בחול לבית הלל כשאינה גרופה ולבית שמאי אפי' בגרופה מדקאמר בגמרא לדברי האומר מחזירין מחזירין אפילו בשבת משמע דעיקר פלוגתא הוי בחול ועוד מדקדק ר"מ מדקאמר לא יתן עד שיגרוף ואי לא יתן לא יחזיר בשבת הוא אין יגרוף או יקטום בשבת [4] ויהה ליה למימר אלא אם כן גרף וקטם אלא בחול נמי אסור להחזיר ואי"ת מה שיעור הוא נותן לאסור בע"ש דהיכא דסלקו בהשכמה פשיטא דשרי להחזיר ואומר ר"י דמשעה שלא יוכלו להרתיחו מבעוד יום אסור להחזיר ומיהו בשבת אפילו רותח אסור להחזיר למאן דאסר דאי לא הכי מגא ליה דרבי אושעיא סבר מחזירין אפילו בשבת דילמא קומקמוס של חמין רותח הוה ועוד אומר ר"י דמליגו למימר דבערב שבת נמי אסור להחזיר אפילו רותח משעה שאם היה קר לא היה יכול להרתיח מבע"י וקשה לרש"ל היכי שרי להחזיר קדרה על גבי כירה בשבת והא אמר בפרק המביא כדי יין (ביצה דף לג: ושם) דבילים וקדרה וחביתא ופוריא מלמטה למעלה אסור משום אהל ואור"י דכי אסרו מכמים אהל עראי ה"מ כשעושה הדפנות תחלה ואח"כ הכיסוי אבל הכא שדופני הכירה כבר עשויות מאליהן לא אחמור רבנן לאסור ליתן קדרה על גבה ומיהו הא דאמר בהמביא תפילין (עירובין דף קנ.) גבי דיבורי דרב הונא דאמר ליה כריך בודיא ושייר בה טפח למחר מוסיף על אוהל עראי הוא משמע דבלא שיור אסור אע"ג דהדפנות כבר עשויות אור"י התם משום דדמי אהל טפי אסור אפי' בלא עשיית דפנות אבל קדרה דלא דמי אהל טולי האי לא אסרו חכמים בלא עשיית דפנות: לעולם

למאי נפקא מינה לגיטי נשים:

הדרן עלך במה מדליקין

בירה [1]שהסיקוה בקש ובגבבא נותנים עליה תבשיל בגפת ובעצים לא יתן עד שיגרוף או עד שיתן את האפר בית שמאי אומרים חמין אבל לא תבשיל ובית הלל אומרים חמין ותבשיל בית שמאי אומרים נוטלין אבל לא מחזירין ובית הלל אומרים אף מחזירין **גמ'** איבעיא להו האי לא יתן לא יחזיר הוא אבל לשהות משהין אף על פי שאינו גרוף ואינו קטום ומני חנניה היא דתניא [2]חנניה אומר [3]כל שהוא כמאכל בן דרוסאי מותר לשהותו על גבי בירה אע"פ שאינו גרוף ואינו קטום או דילמא [4]לשהות תנן ואי גרוף וקטום אין אי לא לא וכל שכן להחזיר ת"ש מדקתני תרי בבי במתני' ב"ש אומרים חמין אבל לא תבשיל ובית הלל אומרים חמין ותבשיל ב"ש אומרים נוטלין אבל לא מחזירין וב"ה אומרים אף מחזירין אי אמרת בשלמא לשהות תנן הכי קתני בירה שהסיקוה בקש ובגבבא משהין עליה תבשיל בגפת ובעצים לא ישהא עד שיגרוף או עד שיתן אפר ומה הן משהין בית שמאי אומרים חמין אבל לא תבשיל וב"ה אומרים חמין ותבשיל וכי היכי דפליגי בלשהות פליגי נמי בלהחזיר שבית שמאי אומרים נוטלין אבל לא מחזירין ובית הלל אומרים אף מחזירין אלא אי אמרת להחזיר תנן הכי קתני בירה שהסיקוה בקש ובגבבא מחזירין עליה תבשיל בגפת ובעצים לא יחזיר עד שיגרוף או עד שיתן אפר ומה הן מחזירין בית שמאי אומרים חמין אבל לא תבשיל ובית הלל אומרים חמין ותבשיל בית שמאי אומרים נוטלין אבל לא מחזירין ובית הלל אומרים אף מחזירין הא א) תו למה לי לעולם

לגיטי נשים. דקיימא לן [5] כני בבל בקיאין שלרין לכתוב גט לשמה והמגיה גט משם אין צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם וכני שאר ארלות אין בקיאין וצריך ועכשיו כני בורסיף היא בבל ובבל של עכשיו היא בורסיף והן עמי הארץ כדאמרינן בעלמא (סנהדרין דף קט.) בור שאפי שנטלו מימיו. ואני אומר נפקא מינה לגיטי נשים לענין שינה שמו ושמה ושם עירו ועירה פסול וצריך לכתוב שם של עכשיו:

הדרן עלך במה מדליקין

בירה. עשויה כעין קדירה ונותנין קדירה לתוכה: **קש.** זנבות השבולין: **גבבא.** הנגבב מן השדה אישטובל"א: **נפה.** פסולת של שומשמין שהוציא שומנן: **עד שיגרוף.** הנגלים משום דמוסיף הבל ועשמא פריסנא כפרק דלעיל [6] שמא יתחה בנגלים: **או עד שיתן אפר.** על גבי נחלים לכסותם ולשנגם: **בית שמאי אומרים.** נותנין עליה חמין אחר שגרפה דלא ליכי לבשולי דליכא למגזר [7] שמא יתחה: **אבל לא תבשיל.** דגיתא ליה בישולא ואתי לאחתויי. ת"ל מתקיימה מחשבתו ומיחזי כמבשל [8]: **לא מחזירין.** בשבת דמיחזי כמבשל: **אף מחזירין.** הואיל וגרוף: **גמ' קעוס.** הייטו נתן אפר על הנחלים דאפר ממרגמינן קיטמא [9]: **תרי בבי.** בית שמאי אומריס חמין וכו' ותו תנא בבא אחרימי נוטלין ולא מחזירין: **ומה הן משהין.** בגרוף וקטום: **פליגי נמי בלהחזיר.** את המותר לשהות כגון חמין לבית שמאי וחמין ותבשיל לב"ה: **אלא אי אמרת להחזיר תנן הכי קתני.** כלומר ע"כ הכי מפרשה: **כ"ש אומרים נוטלין ולא מחזירין.** ע"כ אתבשיל קיימי דהא תרו בחמין: **הא תו למה לי.** הא תנא ליה רישא אבל לא תבשיל: לעולם

מסורת הש"ס

ו) לעיל כ.. ב) (גיטין ו.). ג) (דף לד:). ד) תמ"ל: וליכא לאיתה. ה) (מחדר ישן). ו) (דף עח:). ז) (גיטין פוס' כ"מ קנ. ד"ה המקבל).

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אבל לא תבשיל יכי' כמבשל הס"ד ותמ"ל מ"ה אבל לא:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ובה"ש אישרים ובו' ותלה"ל אאב נדף. לענ"ד הא מלינו כזה בתר"ק דף ד ע"ב עד שיטמיק כי כנון שהטמיק:

לעזי רש"י

אישטובל"א. שלף.

רב נסים גאון

נפקא מינה לגיטי נשים. כלומר בראלן (בזה). המביא גט מבבל או מבורסיף אין צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם. לדבריהם שאמרו במסכת גיטין בפרק א' (דף ו) בבל רב אמר כארץ ישראל לגיטין מכי אתא רב לבבל. ובפרק עשרה יוחסין (דף עב) הביא חביל ימא, אמר רב פפא סבא משמיה דרב

זו פרת בורסיף.

ובבראשית דר' אושעיא (ומשה קמ) חד תלמיד ר' יוחנן הוה יתיב קמיה הוה מסבר ליה ולא סבר. אמר ליה מה דין ליה את סבר. אמר ליה דאנא גלי מן אחראי. אמר ליה מן הדרן אחר את. אמר ליה מן בורסיף. אמר ליה לא תאמר כן אלא בולסיף שנאמר כי שם בלל ה' שפת כל הארץ. ובגמרא דכל ישראל יש להן חלק (סנהדרין דף קט) אמרו אמר רב יוסף בבל בורסיף סימן רע לתורה. מאי בורסיף אמר רב אסי בור ספח. ואדונני האי ר"ל אבר בבל בורסיף ובורסיף בבל. כוונת דבר זה לאותה ששנינו במשנה, שינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה פסול. הרי נודע כי בבל ובורסיף עיר אחת הן והגם כשר.

סליק פ"ק במה מדליקין

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com